

Terminologiudvikling i Grønland

Tuperna Møller

Den terminologiske metode, der følges af Oqaasiliortut (Grønlands Sprognævn), er anderledes end i de andre nordiske lande. Terminologibehovet er stort. Der mangler grønlandske fagudtryk på mange områder, og ressourcerne er begrænsede. Af den grund er metoden tilpasset til den grønlandske sprogsituation.

Generelt om Oqaasileriffik

Oqaasileriffik (Grønlands Sprogsekretariatet) er et sekretariat for Oqaasiliortut og for Nunat Aqqinik Aalajangiisartut (Grønlands Stednavnenævn). Vi udvikler også grønlandsk sprogteknologi, ud over vores forpligtelse til at betjene de grønlandske medier omkring brugen af det grønlandske sprog. Der er fire primære arbejdsområder i Oqaasileriffik. Det er terminologiudviklingen, personnavneområdet og sprogteknologiområdet, og under det er der korpusindsamling og udvikling af teknisk sproglige hjælpemidler og det generelle sprogjenesteområde og stednavneområdet.

Sprognævnets lovbundne opgaver

Fagterminologiudviklingen er én af de mange lovbundne arbejdsopgaver, som Sprognævnet har. Ifølge loven skal de godkende fagtermer, herunder enkelte fagudtryk og vendinger indenfor bestemte fagområder. Sprognævnet kan også nedsætte grupper af sagkyndige, og der stilles specifikke opgaver omkring udvikling af fagtermer, som Sprognævnet efterfølgende kan få til godkendelse.

Sprognævnet har 5 medlemmer, som udpeges af Naalakkersuisut¹ for 4 år ad gangen, efter indstilling fra: universitetet, Landsbiblioteket, Forfatterforeningen, Journalistforeningen og Tolke- og oversætterforeningen.²

Udførelse af Sprognævnets lovbundne opgaver

Samtlige opgaver eller aktiviteter, der har noget med Sprognævnet at gøre, skal vedtages af nævnet, før den egentlige løsning eller udvikling af opgaverne gennemføres af Oqaasileriffiks ansatte.

---

1 Grønlands Selvstyres regering.

2 Inatsisartutlov (Grønlands Parlament) nr. 5 af 1. juni 2017 om Grønlands Sprognævn.

Løste og færdigudviklede opgaver – inklusive opgaver af hastende karakter – skal fremlægges for Sprognævnet til godkendelse. Denne procedure sikrer, at Sprognævnets lovbestemte opgaver løses og dermed kan gøres tilgængelige for befolkningen og den offentlige administration. Når godkendelsen er sket, vil Oqaasileriffik sørge for at gøre det muligt, at alle får adgang til de produkter, der kommer ud af Sprognævnets og Oqaasileriffiks arbejde.

Fagterminologiudvikling – involverede parter

Udarbejdelsen af fagterminologi organiseres i dag ved at involvere tre forskellige parter – Oqaasileriffik, fagfolk og Sprognævnet. Oqaasileriffik laver forarbejdet – fagfolkene kvalitetssikrer, og Sprognævnet godkender.

Forarbejdning af opgaver indebærer bl.a. planlægning, forberedelse og behandling. Inden forarbejdet begynder, afgør Sprognævnet prioriteringsopgaverne. Udviklingen sker i samarbejde imellem Oqaasileriffik og fagfolk. I slutningen af processen skal Sprognævnet inddrages, så det færdige produkt kan godkendes, inden det offentliggøres.

The screenshot shows a web interface titled "OFFENTLIGGØRELSE AF GODKENDTE TERMER" (Public Release of Approved Terms). The header identifies the organization as "Oqaasileriffik Grønlands Sprogsekretariat" and includes a logo of a fly. A search bar is present with the text "Sprogævnets godkendte fagudtryk og termer" and a search button labeled "Søg Q". Below the search bar, there are options for "Udvidet søgning" and "Ryd". A list of letters from A to Z, along with Æ, Ø, and Å, is provided for filtering terms. A URL "https://taaguutit.gl" is visible in the background. A disclaimer at the bottom states: "Vi gør opmærksom på at der kan være trykfejl m.m. Termbanken 'Taaguutaasivik' er under udvikling. Tilføjelser og fejlrrettelser foretages løbende."

Terminologiudvikling – proceduren, hvor fagfolkene indsamler termer

Selve fagterminologiudarbejdelsen kan ske på to forskellige måder, hvor den første indebærer, at fagfolkene selv tager initiativ til at opstarte fagtermer, og den anden er, hvor Oqaasileriffik står for termindsamlingen.

1. Proceduren, hvor fagfolkene indsamler fagtermerne.
2. Oqaasileriffik og fagfolkene mødes, hvor Oqaasileriffik rådgiver om termindsamlingen på fagområdet.
3. Fagfolkene indsamler de ikke-grønlandske (danske eller engelske) termer og faste vendinger, der vedrører det relevante fagområde, samt definitionerne og tilsvarende grønlandske termer, hvis dette er muligt.
4. Efter modtagelsen af fagtermerne fra fagfolk gennemgår Oqaasileriffik termerne:
  - a. Oqaasileriffik finder definitionerne og tilsvarende grønlandske termer på dem, såfremt disse ikke er blevet angivet af fagfolkene.
  - b. Oqaasileriffik undersøger de forskellige kilder (bøger, internettet, informanter m.m.) omkring de indsamlede termer for at sikre, at de angivne informationer er korrekte.
5. Efter Oqaasileriffiks gennemgang af termerne sendes disse tilbage til fagfolk, der skal kvalitetssikre informationernes korrekthed.
6. Sidste gennemgang og kvalitetssikring af termerne foretages i Oqaasileriffik, før fagtermerne sendes til godkendelse hos Sprognævnet.
7. Endelig godkendelse af termerne foretages af Sprognævnet (der har været tilfælde, hvor Sprognævnet ønskede, at termerne bearbejdes igen, så proceduren skulle gå om).
8. Efter godkendelse hos Sprognævnet offentliggøres termerne på Oqaasileriffiks hjemmeside og på taaguutit.gl³.

3 Termdatabase: <https://taaguutit.iterm.dk>.

Terminologiudvikling – proceduren, hvor Oqaasileriffik indsamler termer

Den anden procedure, hvor Oqaasileriffik står for termindsamlingen, foregår således:

1. Oqaasileriffik indsamler de ikke-grønlandske (danske eller engelske) termer og faste vendinger, der vedrører det relevante fagområde, hvor definitioner så vidt muligt også medtages.
2. Det skal undersøges i forskellige kilder (bøger, internettet, informanter m.m.), om der findes grønlandske termer brugt blandt fagfolk, som svarer til de ikke-grønlandske termer.
3. Standardiseringen af termerne skal ske i samarbejde med fagfolk (i de fleste tilfælde findes der flere forskellige tilsvarende grønlandske termer, der anvendes blandt fagfolk) i det pågældende fagområde, og fagfolkene skal kvalitetssikre termerne samt definitionerne.
Med hensyn til de termer, hvor definitioner mangler, kan fagfolkene udarbejde disse. Det kan forekomme, at Oqaasileriffik selv vælger de mest egnede grønlandske termer, der skal til godkendelse hos Sprognævnet ved hjælp af definitionerne, når inddragelsen af fagfolk ikke har været mulig.
4. En sidste gennemgang og kvalitetssikring af termerne sker hos Oqaasileriffik. I nogle tilfælde oversættes definitionerne til grønlandsk på Oqaasileriffik før fagtermerne sendes til godkendelse hos Sprognævnet. Oversættelse af definitioner til grønlandsk kan også ske, efter at Sprognævnet har godkendt termerne.
5. Dernæst følger godkendelse af termerne hos Sprognævnet (der har været tilfælde, hvor Sprognævnet ønskede, at termerne skulle bearbejdes igen).
6. Efter godkendelse hos Sprognævnet offentliggøres termerne på Oqaasileriffiks hjemmeside og på taaguutit.gl.

Terminologiaktiviteter i Oqaasileriffik I 2021:

- **24.124** termer indtastet i **i-Term**. Ud af disse var 4.644 godkendte termer i løbet af årene op til 2021 af Sprognævnet.
- Taaguutaasivik (taaguutit.gl - termbanken for godkendte termer af Grønlands Sprognævn) blev offentligt tilgængelig.
- **Fodboldtermerne** bearbejdes. De skulle sendes til godkendelse hos Sprognævnet.

- **Matematiktermerne** bearbejdes. De skulle sendes til godkendelse hos Sprognævnet.
- Gennemgang af **Naturinstituttets fagtermer**, der blev indsamlet af fageksperter.
- Indsamling af **juridiske termer**.
- Gennemgang af termer, der vedrører **MitID**.
- Gennemgang af emneord fra **Grønlands Landsbibliotek**.

I 2022:

- Bearbejdning af **fodboldtermerne**, der skulle sendes til godkendelse hos Sprognævnet.
- Bearbejdning af **matematiktermer** i samarbejde med fageksperter fra Uddannelsesstyrelsen.
- Gennemgang af fagtermer, der anvendes i **Naturinstituttet**. Disse termer er indsamlet og bearbejdet af medarbejderne i Naturinstituttet.
- Indsamling af **juridiske termer**.
- Gennemgang af termer, der anvendes i forbindelse med **MitID**.
- Gennemgang og bearbejdning af emneord fra **Grønlands Landsbibliotek**.

Sprognævnets terminologiaktiviteter

I 2021:

- Udarbejdelse af prioriteringsliste for årene 2021-2024, der skal behandles af Sprognævnet.
- Udarbejdelse af strategi- og handlingsplan for årene 2021-2024 i samarbejde med Oqaasileriffik, herunder strategiplan vedr. terminologiudvikling.
- Fastsættelse af en terminologisk metode hos Sprognævnet og udarbejdelse af godkendelsesprincipper af termer.
- Gennemgang af **fodboldtermerne**, hvor **129** termer blev godkendt.
- Gennemgang af **matematiktermerne**, hvor **524** termer blev godkendt.

I 2022:

- Gennemgang af fagtermer i:
  - **matematik**,
  - **fodbold** og
  - **grønlandsk grammatik**.
- I alt blev 1.992 termer gennemgået af Sprognævnet i 2022, og ud af disse blev 698 termer godkendt, og
- **67** termer blev ophævet som godkendt.

Summary

Oqaasileriffik (The Language Secretariat of Greenland) is a secretariat for both Oqaasiliortut (The Greenland Language Council) and Nunat Aqqinik Aalajangiisartut (The Greenland Place Names Committee). We also develop Greenlandic language technology, and in addition, we must serve the Greenlandic media houses on their use of the Greenlandic language. There are four primary areas of work in Oqaasileriffik, they are terminology development and personal names area, the language technology area with corpus collection and development of technical language aids as undercategories. At last, there are language services area and the place names area.

The terminological method followed by Oqaasiliortut is different from the other Nordic countries. The need for terminology is huge, there is a lack of Greenlandic technical terms in many areas, and resources are limited. For that reason, the method is adapted to the Greenlandic language situation.

Referencer

Inatsisartutlov (Grønlands Parlament Lov) nr. 5. af 1. juni 2017 om Grønlands Sprognævn. Hentet den 14.09.23.

Termdatabase: <https://taaguutit.iterm.dk/?lang=da>

Forfatter

Tuperna Møller er AC-fuldmægtig i Oqaasileriffik. Til hverdag arbejder hun med terminologi på fuldtid. Pt. er Tuperna repræsentant for Oqaasileriffik i Nordterms styregruppe og har været det siden 2021.

Nøgleord

terminologiudvikling, den terminologiske metode, terminologiudviklingsprocessen

Bibliografiske oplysninger

Møller, Tuperna, 2024: Terminologiudvikling i Grønland.

I: Kirsten Lindø Dolberg-Møller (red.): *Sprog i Norden 2024*, s. 185-191.

<https://tidsskrift.dk/sin/issue/archive>

© Forfatterne, Nordterm og Netværket for sprognævnene i Norden

---